

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020. gada 31. janvārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Ieva Dambe,

piedaloties pieteicēja nodibinājuma „Nosaukums C” pārstāvim Jānim Ūzemem, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts meža dienesta pārstāvjiem Inetei Počai un Andrim Ziemeļim un trešās personas SIA /Nosaukums A/ pārstāvim Mārim Pētersonam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas pēc nodibinājuma „Nosaukums C” pieteikuma un tā grozījumiem ierosināta par Valsts meža dienesta 2018. gada 22. jūnija lēmuma Nr. VMD1-20/652 atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs nodibinājums „Nosaukums C” 2017. gada 28. decembrī Valsts meža dienesta (turpmāk – dienests) Centrālvidzemes virsmežniecībā iesniedza pieteikumu mikrolieguma veidošanai nekustamā īpašuma /Nosaukums B/ zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu/numurs A/, Ērgļu pagastā, Ērgļu novadā (turpmāk – nekustamais īpašums).

Dienesta Centrālvidzemes virsmežniecība, izskatot mikrolieguma pieteikumu, 2018. gada 24. aprīlī pieņēma lēmumu Nr. VM2.7-4/487 (turpmāk – sākotnējais lēmums) par mikrolieguma Nr. 20011013-86044 6,54 ha platībā izveidošanu nekustamajā īpašumā un buferzonas Nr. 50010013-86044 49,83 ha platībā noteikšanu īpaši aizsargājamai sugai – mazajam ērglim (*Clanga pomarina*).

[2] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, nekustamā īpašuma tā brīža īpašniece SIA /Nosaukums F/ to apstrīdēja dienestā. Izvērtējot apstrīdēšanas iesniegumu, dienests ar 2018. gada 22. jūnija lēmumu Nr. VMD1-20/652 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējo lēmumu atcēla.

Pārsūdzētajā lēmumā mikrolieguma neveidošana pamatota ar ligzdošanas apstākļu ilgtspējības izvērtēšanu, ņemot vērā ligzdas „pazušanu”, mazā ērgļa apdraudētības un aizsardzības nepieciešamību, kā arī sabiedrības un meža īpašnieku interešu samērošanu.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par mikrolieguma izveidošanu un tā buferzonas noteikšanu ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi bija paredzēti sākotnējā lēmumā.

Pieteikums un tā vēlākie papildinājumi pamatoti ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Saskaņā ar 2017. gada 2. maijā no bioloģijas maģistra, šobrīd arī sertificēta putnu eksperta Andra Dekanta saņemto informāciju mazais ērglis jau divus gadus novērots nekustamajā īpašumā. No pieejamajiem videomateriāliem izriet, ka ligzda nekustamajā īpašumā bija mazo ērgļu apdzīvota.

2017. gada 5. jūlijā ligzdu apsekoja sertificēts putnu eksperts Gaidis Grandāns, kurš savā 2017. gada 26. septembra atzinumā norādījis, ka 2017. gadā ligzdošanu nekustamajā īpašumā uzsācis mazais ērglis. Ligzda ir jauna, bet ligzdošana nezināmu iemeslu dēļ pārtraukta sākumposmā.

Ligzdas klātbūtne nekustamajā īpašumā konstatēta vēl 2017. gada 28. jūlijā, kad tās fotofiksāciju veica sertificēts putnu eksperts Jānis Ūze.

Ligzda atradās dziļā un stabilā piecu zaru žāklē. Šādas konstrukcijas ligzdas ir ļoti stabilas un var nokrist, tikai nolūstot kādam no ligzdu balstošajiem zariem. Ir pamats uzskatīt, ka kāda neidentificēta persona ir palīdzējusi ligzdai nokrist.

[3.2] Ja dienests akceptēs praksi, ka ligzdas pēkšņa „pazušana” ir leģitīms iemesls mikrolieguma neveidošanai, ir risks sagaidīt turpmāku ligzdu postīšanu. Šāda prakse nav savienojama ar dabas aizsardzības sistēmas efektīvu funkcionēšanu. Administratīvā apgabaltiesa 2016. gada 19. janvāra spriedumā lietā Nr. A420226014 līdzīgos apstākļos ir atzinusi, ka ligzdas pazušanas faktam nav nozīmes, lemjot par mikrolieguma veidošanu.

Mikrolieguma mehānisms ir balsīts nevis uz atsevišķa ligzdas koka aizsardzību, bet gan ligzdošanai pienērotas teritorijas, mežaudzes aizsardzību. Pazudusi ir ligzda, nevis mežaudze, kurā mazais ērglis bija uzbūvējis ligzdu. Ligzdas koka vai pašas ligzdas „pazušana” nekādā veidā nedrīkst ietekmēt lēmumu par mikrolieguma izveidi, ja attiecīgajā teritorijā nav zuduši ligzdošanai piemēroti apstākļi. Aizsargājamās sugas klātbūtni šajā vietā nav gadījuma rakstura. Tādējādi nav pamatots dienesta secinājums, ka mikroliegums ir zaudējis savu nozīmi mazā ērgļa aizsardzībā.

Tiesību normā nepārprotami ir norādīts, ka ligzdai jābūt apdzīvotai vismaz reizi pēdējos piecos gados, nevis piecus gadus pēc kārtas. Ligzdas apdzīvotības fakts ir fiksēts, un mežaudzē ir saglabājušies mazā ērgļa prasībām piemēroti ligzdošanas apstākļi.

[3.3] Latvijas Republika ir uzņēmusies saistības nodrošināt mazā ērgļa (*Aquila pomarina/Clanga pomarina*) aizsardzību, ieviešot Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra direktīvu 2009/147/EK (turpmāk – direktīva) par savvaļas putnu aizsardzību, kurā kā aizsargājams iekļauts mazais ērglis. Likumdevējs nešaubīgi ir atzinis mazo ērgli par īpaši aizsargājamo putnu sugu, kā arī noteicis konkrētu mehānismu minētās sugas aizsardzībai. Dienestam nav pamata apšaubīt mazā ērgļa aizsardzības nepieciešamību un mikrolieguma mehānisma atbilstību sugas aizsardzībai.

Direktīvas mērķis nav rūpēties par īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzību tikai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, bet arī ārpus tām. Lielākā daļa ligzdu ir ārpus īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, un mazā ērgļa ligzdošana Natura 2000 teritorijā pati par sevi vēl negarantē tā aizsardzību.

Nav pamata uzskatīt, ka mikrolieguma veidošana būtu līdzeklis, kas nodrošinātu putnu aizsardzību virs direktīvas noteiktā minimālā standarta.

[3.4] Mazie ērgļi ligzdo galvenokārt ciršanas vecumu sasniegušās audzēs, līdz ar to saimnieciskās darbības ierobežošana ligzdu apkārtnē ir uzskatāma par vienīgo iespējamo variantu ligzdošanas atradņu saglabāšanā, jo ērgļi vienas un tās pašas ligzdas vai konkrēto rajonu apdzīvo daudzus gadus, neatkarīgi no ligzdojošo pieaugušo putnu izcelsmes, kas apstiprina teritorijas aizsardzības lietderību.

[3.5] Konkrētajā gadījumā mikrolieguma veidošana mazā ērgļa aizsardzībai ir noteikta ar likumu un tai ir legitīms mērķis. Īpašnieks būtu tiesīgs katru gadu par mikroliegumā iekļauto meža daļu saņemt kompensāciju. Turklāt tiek nodrošināta vismaz daļēja saimnieciska darbība. Nesamērīgs īpašnieka īpašuma tiesību ierobežojums netiek radīts.

[4] Dienests rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Mazais ērglis izveidotajā mikroliegumā vairs neligzdo. Attiecīgais ligzdas koks nenodrošina ligzdošanas vietas ilgtspējību un pašreiz mikroliegums ir zaudējis savu nozīmi mazā ērgļa aizsardzībā.

Pieteicēja viedoklis ir uz pieņēmumiem balstīts apgalvojums, tādējādi nepamato privāttiesību ierobežošānu.

[4.2] Direktīva paredz vērtēt, vai lokālā populācijā sugai draud izušanas risks, kādi ir ietekmējošie faktori, turklāt viens no svarīgiem nosacījumiem ir populācijas dinamika. Zinot šos nosacījumus, var spriest par to, vai tiek vai netiek nodrošināta attiecīgi sugai izdzīvošana un vairošanās, vai ir nepieciešami papildu aizsardzības pasākumi.

Atbilstoši direktīvai mikroliegumi ir papildu aizsardzības līdzekļi, kurus dalībvalstis var ieviest.

[4.3] Latvijas teritorijā mazajam ērglim laika gaitā ir bijušas populācijas skaita izmaiņas jeb fluktuācijas ar lejupslidēm un augšupejām. Kopumā fluktuācijas ir bijušas nebūtiskas, novērojama stabila populācijas dinamika.

Pieteicēja apgalvojums par ligzdošanas un barošanās biotopu apsaimniekošanas intensifikāciju nav pierādīts fakts un ir tikai pieņēmums.

[4.4] Pie mazo ērgļu populācijas lieluma un pie tās populācijas dinamikas stabilā stāvokļa ilgtermiņā Latvijā un globāli, vērtējot Satversmes 105. un 115. pantu, prioritāri mikroliegumi ir veidojami valsts īpašumā esošās meža zemēs. Privātajās meža zemēs mikroliegumi mazajam ērglim ir nosakāmi gadījumos, kad īpašnieks neiebilst.

[4.5] Mazais ērglis nav viena no sugām, kurām mikroliegumu veidošana dzīvotņu aizsardzībai ir visaktuālākā, jo nav konstatēta negatīva indivīdu skaita dinamika, pasaules aizsargājamo sugu sarkanajā sarakstā mazais ērglis norādīts kā suga ar zemu aizsardzības risku, kā arī faktiskā situācija liecina, ka mazais ērglis ligzdo atbilstoši varbūtības teorijai un nav indikāciju, ka tuvākajā nākotnē vairs nebūs mežaudzes, kuras vecākas par ciršanas vecumu.

[4.6] Privāttiesību aizsākums konkrētajā gadījumā nav attaisnojams, jo mazais ērglis izveidotajā mikroliegumā vairs neligzdo, nav konstatējama ligzdošanas vietas ilgtspējība, tādējādi pašreiz mikroliegums ir zaudējis savu nozīmi mazā ērgļa aizsardzībā, populācijas dinamika globāli un Latvijā ir stabila, ligzdu skaits pa gadiem pieaug, īpašnieks neiebilst saimnieciskās darbības un privāttiesību aizsākuma dēļ.

[5] Lietā trešās personas statusā tika pieaicināta nekustamā īpašuma īpašniece un sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas iesnieguma autore SIA /Nosaukums F/.

Rakstveida paskaidrojumā tiesai SIA /Nosaukums F/ norāda, ka pievienojas atbildētājas argumentiem un uzskata, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Paskaidrojumā papildus norādīts, ka lietā nepastāv strīds, ka nekustamajā īpašumā neatrodas mazā ērgļa ligzda. Tāpat no eksperta atziniem nav iespējams identificēt īpaši aizsargājamās sugas noteikšanas metodiku, proti, to, kādā veidā konkrēti eksperti, apsekojot nekustamo īpašumu, ir nonākuši pie atzina, ka nekustamajā īpašumā bijusi ligzda ir mazā ērgļa ligzda. Ekspertu atzini ir pamatoti, nevis ar pašu sertificēto ekspertu novērojumiem, bet gan ar citas personas, kura nebija sertificēts eksperts, novērojumiem un pieņēmumiem, kurus nav iespējams pārbaudīt.

[6] Sagatavojot lietu iztiesāšanai, no Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datiem par nekustamo īpašumu konstatēts, ka SIA /Nosaukums F/ vairs nav nekustamā īpašuma īpašniece, jo to atsavinājusi SIA /Nosaukums A/. Tādēļ ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2019. gada 24. janvāra lēmumu SIA /Nosaukums F/ atņemts trešās personas statuss un lietā trešās personas statusā pieaicināta nekustamā īpašuma tā brīža īpašniece SIA /Nosaukums A/.

Tāpat ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2019. gada 4. oktobra lēmumu lietā trešo personu statusā pieaicināti nekustamo īpašumu, kuri atrastos nosakāmā mikrolieguma buferzonā un kurus tāpēc varētu skart tiesas spriedums lietā, tā brīža īpašnieki – /pers. K/, SIA „Latvijas mežu kompānija” un SIA „Nosaukums D”.

Trešās personas SIA /Nosaukums A/, /pers. K/, SIA „Nosaukums K” un SIA „Nosaukums D” tiesai rakstveida paskaidrojumus nesniedza.

[7] 2019. gada 28. oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteikuma grozījumi, saskaņā ar kuriem pieteicējs lūdz izskatīt lietu vairs tikai par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

Pieteikuma grozījumos norādīts, ka pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu situācijā, kad īpašumā bija nogāzta mazā ērgļa ligzda, bet mežaudze, kurā tā atradās, joprojām bija piemērota mazā ērgļa ligzdošanai. Pieteicējs ir konstatējis, ka šobrīd mežaudze, kurā atradās ligzda, ir nocirsta. Tādēļ mikrolieguma izveide nekustamajā īpašumā šādos apstākļos vairs nav pamatota, jo vairs nepastāv mazajam ērglim piemēroti ligzdošanas apstākļi. Vienlaikus ir būtiski uzturēt prasījumu par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtosanos, panākot, ka „ligzdas pēkšņa pazušana” līdzīgos apstākļos nevar būt attaisnojams mikrolieguma neveidošanai.

Pieteikuma grozījumi, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 194.¹ pantu, pievienoti lietai un nosūtīti visiem tā brīža lietas dalībniekiem.

[8] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis grozīto prasījumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā, tā papildinājumos un grozījumos norādītajiem argumentiem.

Atbildētājas pārstāvji tiesas sēdē pieteicēja grozīto prasījumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītajiem argumentiem. Papildus paskaidroja, ka dienests tiesvedības laikā izsniedza apliecinājumus kailcirtei nekustamajā īpašumā.

Trešās personas SIA /Nosaukums A/ pārstāvis tiesas sēdē grozīto prasījumu neatzina, vienlaikus apliecināja, ka lietas izskatīšanas laikā nekustamo īpašumu jau atsavinājis SIA „Nosaukums M”.

Lietas dalībnieki tiesas sēdē norādīja (*lietas 2. sējuma 85. lapas otra puse un 86. lapa, audioieraksta 00.09.01 – 00.13.03*), ka neiebilst statusa atņemšanai trešajām personām, ņemot vērā, ka pieteikuma grozījumu rezultātā tiesas spriedums vairs trešās personas nevar skart.

Motīvu daļa

[9] Administratīvā procesa likuma 28. panta pirmā daļa paredz, ka par trešo personu administratīvajā procesā var būt persona, kuras tiesības vai

tiesiskās intereses attiecīgais administratīvais akts var ierobežot vai kuru var skart tiesas spriedums lietā.

Tā kā lieta sākotnēji tika ierosināta par labvēlīga administratīva akta izdošanu, ar kuru tiktu noteikts mikroliegums un tā buferzona (*lietas 1. sējuma 2. – 3. lapa*), lietā ar tiesneses 2019. gada 24. janvāra 4. oktobra lēmumiem (*lietas 2. sējuma 13. un 62. lapa*) kā trešās personas tika pieaicinātas nosakāmajā mikroliegumā un tā buferzonā esošo nekustamo īpašumu tā brīža īpašnieki – SIA /Nosaukums A/, /pers. K/, SIA „Nosaukums K” un SIA „Nosaukums D”.

Nemot vērā, ka līdz ar pieteikuma grozījumiem (*lietas 2. sējuma 67. – 68. lapa*) pieteicējs vairs neprasa noteikt mikroliegumu un tā buferzonu, bet tikai izvērtēt pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu (lai netiktu pieļauta līdzīgu gadījumu atkārtošāns), tiesas spriedums lietā trešās personas vairs nevarēs skart. Turklāt atbilstoši Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datiem SIA /Nosaukums A/ vairs nav nekustamā īpašuma īpašniece, kas vēl jo vairāk nozīmē, ka tiesas spriedums šo trešo personu vairs nevar skart, savukārt jauno nekustamā īpašuma īpašnieki grozītā prasījuma dēļ tiesai vairs nav pamata pieaicināt.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 28. panta septītajai daļai, ja tiesa konstatē, ka trešā persona lietā pieaicināta nepamatoti, tiesa lenj par trešās personas statusa atņemšanu šai personai.

Tā kā līdz ar pieteikuma grozījumiem tiesas spriedums lietā pieaicinātās trešās personas vairs nevar skart, atzīstams, ka trešajām personām vairs nav pamatots to statuss lietā un tiesai ir jālenj par tā atņemšanu.

[10] Savukārt attiecībā uz lietu pēc būtības tiesa, izvērtējusi lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, atzīst, ka grozītais pieteikums ir apmierināms.

[11] Direktīvas 4. panta pirmā daļa paredz, ka sugām, kuras minētas direktīvas I pielikumā, tajā skaitā mazajam ērglim (*Aquila pomarina* jeb *Clanga pomarina*), jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā.

Sugu un biotopu aizsardzības likuma 4. panta 1. punkts paredz, ka Ministru kabinets nosaka īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstus. Pamatojoties uz minēto deleģējumu, izdoti Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”, kuru 1. pielikuma „Īpaši aizsargājamo sugu saraksts” 2. sadaļas „Putni” 2.30. apakšpunktā iekļauts mazais ērglis (*Aquila pomarina*).

No minētā izriet, ka mazais ērglis ir īpaši aizsargājams.

Šo atziņu nevar izmainīt atbildētājas argumenti par to, ka mazo ērgļu populācija šobrīd ir stabila. Proti, minētais nemazina mazo ērgļu īpašās aizsardzības nepieciešamību. Kā to norādījusi Dabas aizsardzības pārvalde, pēdējos gados konstatētā ligzdošanas sekmju samazināšanās var izpausties kā negatīva populācijas ilgtermiņa tendence pēc noteikta laika (*lietas 2. sējuma 10. lapa*). Kā to apliecina pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē, dabas sistēmas ir ļoti inertas – kad lejupslīde ir sākusies, to var būt grūti apturēt (*lietas 2. sējuma 60. lapas otra puse, audioieraksta 01.05.43 – 01.08.19*). Tādēļ labvēlīgs sugas aizsardzības stāvoklis nenozīmē, ka ligzdošanas vietas vairs nebūtu jāaizsargā. Kā tas izriet no direktīvas 3. panta pirmās daļas, dalībvalstīm ir jānodrošina putnu sugu saglabāšana, uzturēšana un atjaunošana.

[12] Saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8. panta otro daļu īpaši aizsargājamo sugu un biotopu labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai to dzīvotnēs var noteikt mikroliegumus atbilstoši mikroliegumu izveidošanas kārtībai.

Atbilstoši minētā likuma 1. panta 3. punktam mikroliegums ir teritorija, ko nosaka, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no funkcionālajām zonām to nenodrošina.

Mikroliegumu izveidošanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” (turpmāk – noteikumi Nr. 940).

Noteikumu Nr. 940 4. punkts noteic, ka īpaši aizsargājamās putnu sugas, kuru aizsardzībai var izveidot mikroliegumus, un tām paredzētās mikroliegumu platības noteiktas šo noteikumu 2. pielikumā. Attiecīgi atbilstoši minētā pielikuma 1.13. apakšpunktam mazā ērgļa ligzdošanas vieta nosakāms mikroliegums 5 – 30 ha platībā. Savukārt noteikumu Nr. 940 10.3. apakšpunktā ir noteikts, ka mikroliegumam, kas tiek noteikts atsevišķām īpaši aizsargājamām putnu sugām, tostarp mazajam ērglim, var noteikt buferzonu līdz 100 ha platībā, ieskaitot mikrolieguma teritoriju.

Noteikumu Nr. 940 9.2. apakšpunkts paredz, ka mikroliegumus meža zemēs ārpus likumos noteiktajiem dabas rezervātiem un nacionālajiem parkiem nosaka dienests.

No minētajām tiesību normām secināms, ka mazā ērgļa ligzdošanas vietai dienests var noteikt mikroliegumu un buferzonu ar mērķi nodrošināt ligzdošanas vietas aizsardzību.

[13] Saskaņā ar noteikumu Nr. 940 12. punktu priekšlikumu par mikrolieguma izveidošanu atbildīgajai institūcijai var iesniegt rakstiski jebkura persona, aizpildot īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas (4. pielikums) pirmo daļu, kurai pievieno grafiski vai digitāli attēlotu paredzamo mikrolieguma teritoriju mērogā 1:5000 vai 1:10000. Persona, iesniedzot īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas pirmo daļu, var tai pievienot eksperta sagatavotu īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas otro daļu, kurā ietver sagatavoto informāciju par plānotā mikrolieguma teritoriju.

Sugu un biotopu aizsardzības likuma 6.¹ pants noteic, ka mikroliegumu izveidei nepieciešams sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums. Tādēļ, ja priekšlikumam par mikrolieguma izveidošanu eksperta atzinums nav pievienots, atbildīgā institūcija atbilstoši noteikumu Nr. 940 14. punktam tā iegūšanu organizē pati. Saskaņā ar noteikumu Nr. 940 15. punktu eksperts veic pārbaudi dabā un iesniedz atbildīgajai institūcijai atzinumu, kura saturs atbilst normatīvajiem aktiem sugu un biotopu aizsardzības jomā, kā arī mikrolieguma kartoshēmu.

[14] No lietas materiāliem redzams, ka pieteicējs 2017. gada 27. decembrī dienestā iesniedzis īpaši aizsargājamās sugas un biotopa mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketu (*lietas 1. sējuma 40. – 42. lapa*) mikrolieguma izveidošanai īpaši aizsargājamās putnu sugas – mazā ērgļa – aizsardzībai, norādot tajā plānoto mikrolieguma teritoriju, ligzdas atrašanās vietu un meža zemes, kuras ietveramas mikrolieguma platībā. Mikrolieguma platības 6,54 ha pamatojumā norādīts, ka mikroliegumā iekļaujams mazā ērgļa ligzdas nogabals un tā apkārtnē esošas audzes, kas, atrodoties tiešā lauka malas tuvumā, ir potenciāli izmantojamas kā pārcešanās vietas, jo vairums no mazo ērgļu būvētajām ligzdām atrodas līdz 300 m attālumā no meža malas. Papildus norādīts, ka mikroliegumam nosakāma arī buferzona 49,83 ha platībā.

Attiecīgi 2017. gada 28. decembrī dienestā saņemts arī sertificēta sugu un biotopu aizsardzības eksperta Gaida Grandāna 2017. gada 26. septembra atzinums Nr. 2017/4 (*lietas 1. sējuma 37. – 39. lapa*) un sertificēta sugu un biotopu aizsardzības eksperta Rolanda Lebusa 2017. gada 26. decembra atzinums Nr. RL/140/26.12.2017 (*lietas 1. sējuma 30. – 36. lapa*), kas tapuši pēc pieteicējas pasūtījuma un kam cita starpā pievienota arī nepieciešamā mikrolieguma kartoshēma.

Pārbaudot ziņas par ekspertu statusu publiski pieejamā reģistrā, tiesa gūst apstiprinājumu, ka eksperti, kuru atzinumi iesniegti mikrolieguma izveidei, ir sertificēti un sertifikāti ir spēkā (sk. https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_eksperti/ekspertu_registrs/). Pārbaudot ekspertu atzinumu saturu, tiesa secina, ka tie atbilst Ministru kabineta 2010. gada 30. septembra noteikumu Nr. 925 „Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības” norādījumiem, kas ietverti minēto noteikumu 2. punktā.

No ekspertu atzinumos norādītā izriet, ka par mazā ērgļa ligzdošanu nekustamajā īpašumā ziņojis putnu vērotājs A. Dekants, kas mazo ērgli jau divus gadus novērojis nekustamajā īpašumā un kas ziņojumam pievienojis arī saiti uz videomateriālu par nekustamajā īpašumā apdzīvoto mazo ērgļu ligzdu. Eksperts G. Grandāns, 2017. gada 5. jūlijā, veicot apsekošanu dabā, apmeklējuma laikā mazos ērgļus nesastapa, taču konstatēja viņu ligzdu, kas atzīta kā jauna un no kuras novērtējuma secināja, ka 2017. gadā ligzdošanu tajā uzsācis, bet nezināmu apstākļu dēļ pārtraucis mazais ērglis. Eksperts R. Lebuss secināja, ka ligzdošanas atradni potenciāli apdraud mežstrāde un ierosinājis noteikt mikroliegumu un tā buferzonu.

2018. gada 30. martā pēc dienesta lūguma eksperts R. Lebuss sniedzis papildu viedokli (*lietas 1. sējuma 15. – 19. lapa*), kurā apstiprināja, ka atzinumos ir nepārprotami pausts, ka mazā ērgļa ligzda 2017. gada ligzdošanas sezonā ir bijusi aizņemta, līdz ar ko tā uzskatāma par apdzīvotu. R. Lebuss norādīja, ka gadījumā, ja ligzda vai ligzdas koks ir nokrituši vai nogāzti, ligzdošanas iecirknis nav zaudēts, un nākošajā ligzdošanas sezonā mazo ērgļu pāris uzsāks ligzdošanu rezerves ligzdā, ja tāda plānotajā mikroliegumā būs atrodamā, vai būvēs jaunu ligzdu.

Tādējādi no ekspertu sniegtās informācijas secināms, ka nekustamajā īpašumā 2017. gadā atradās mazā ērgļa ligzdošanas vieta, kura atbilstoši ekspertu norādēm aizsargājama, izveidojot mikroliegumu un tā buferzonu, kas nodrošinās atbilstošu aizsardzības režīmu un radīs apstākļus, kas nepieciešami atradnes pastāvēšanai ilgtermiņā.

[15] Saskaņā ar noteikumu Nr. 940 17. punktu atbildīgā institūcija 15 dienu laikā pēc tam, kad saņemti eksperta vai, ja nepieciešams, cita speciālista ieteikumi, kas atbalsta mikrolieguma izveidošanu, nosūta tās rīcībā esošo izveidojamo mikroliegumu raksturojošo informāciju pašvaldībai un zemes īpašniekam, kura īpašumā tiek plānota mikrolieguma izveidošana. Pašvaldība un zemes īpašnieks 30 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas sniedz atbildīgajai institūcijai viedokli par mikrolieguma izveidošanas priekšlikumu (par mikrolieguma izveidošanas pamatojumu, aizņemto platību, atrašanās vietu). Atbildīgā institūcija, pieņemot lēmumu par mikrolieguma izveidošanu, izvērtē pašvaldības un zemes īpašnieka viedokli un sabiedrībai nozīmīgas sociālās un ekonomiskās intereses.

No lietas materiāliem izriet, ka Ērgļu novada pašvaldība mikrolieguma izveidošanai piekritusi (*lietas 2. sējuma 77. lapa*). Savukārt nekustamā īpašuma īpašniece sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā – SIA/Nosaukums F/ – pret mikrolieguma izveidošanu iebildusi, norādot, ka apsekojusi nekustamo īpašumu un ligzdu tajā nav atradusi un ka mikrolieguma un tā buferzonas izveidošana aizskārs tās īpašuma tiesības un radīs zaudējumus (*lietas 1. sējuma 222. – 226. lapa*).

Atbilstoši likuma atrunas principam privātpersonai nelabvēlīgu administratīvo aktu var pieņemt, ja tiesību norma paredz šādu personas tiesību ierobežošanu. Gan no Sugu un biotopu aizsardzības likuma, gan noteikumiem Nr. 940 izriet, ka mikroliegumu var izveidot īpaši aizsargājamas putnu sugas aizsardzībai. Mikrolieguma izveidi noteicošās tiesību normas šajā ziņā nešķiro, vai attiecīgā mikrolieguma teritorija paredzēta uz valsts (pašvaldības) vai kāda privāta zemes īpašnieka zemes. Tādēļ tas, ka nekustamā īpašuma īpašniece iebilst pret mikrolieguma izveidi, nevar būt par pamatu mikrolieguma izveides atteikšanai vai jau izveidota mikrolieguma atcelšanai, un atbildētājas šāda pozīcija nav atbalstāma (*lietas 1. sējuma 50. lapa un 2. sējuma 60. lapa, audioieraksta 01.00.29 – 01.01.12*). Turklāt konkrētajā situācijā papildus vērojama uzmanība, ka pārsūdzētā lēmuma, kas cita starpā pamatots ar argumentu par to, ka nekustamā īpašuma īpašnieks iebildis pret mikrolieguma izveidi, pieņemšanas brīdī nekustamā īpašuma īpašnieks jau bija mainījies. Proti, SIA/Nosaukums F/, kas bija iebildis pret mikrolieguma izveidi, nekustamo īpašumu bija pārdevis SIA/Nosaukums A/, kuras viedokli dienests nenoskaidroja. Teorētiski jaunais nekustamā īpašuma ieguvējs varbūt nemaz neiebilstu pret mikrolieguma izveidi, līdz ar to šāds apstāklis būtu jānoskaidro, lenjot par mikrolieguma neveidošanu, ja viens no pamatargumentiem ir nekustamā īpašuma īpašnieka iebildumi. Tomēr konkrētajā gadījumā tas situāciju nav mainījis, jo, kā tiesa to noskaidroja tiesas sēdē, tā brīža nekustamā īpašuma jaunā ieguvēja – SIA/Nosaukums A/ – mikrolieguma izveidi nekustamajā īpašumā neatbalsētu (*lietas 2. sējuma 85. lapa otra puse, audioieraksta 00.05.22 – 00.05.48*).

[16] Attiecībā uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto par tikai daļēji saglabājušos ligzdu, kas nopostīta vai nokritusi un kas tāpēc nozīmējot, ka mazais ērglis konkrētajā ligzdošanas periodā mikroliegumā vairs neligzdo, tiesa norāda, ka ekspertu atzinumos šis fakts nav bijis par iemeslu, lai atzītu, ka mikrolieguma izveidei nebūtu pamata. Konkrētā situācija nav neviena no noteikumos Nr. 940 paredzētajiem gadījumiem, kad mikroliegumu neveido. Turklāt noteikumu Nr. 940 20. punkts paredz, ka mikroliegumu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai izveido, ja ap pēdējos piecos gados vismaz reizi apdzīvotu ligzdu ir attiecīgās sugas prasībām piemēroti ligzdošanas apstākļi. Tā kā eksperti konstatēja ligzdu, kas vēl 2017. gadā bija apdzīvota, un atzina, ka ap to ir mazā ērgļa prasībām piemēroti ligzdošanas apstākļi, tad pat ligzdas nokrišanas vai nopostīšanas gadījumā piecu gadu laikā no 2017. gada būtu pamats mikrolieguma izveidei. Kā to tiesas sēdē norādīja pieteicējas pārstāvis (*lietas 2. sējuma 57. lapa, audioieraksta 00.18.19 – 00.26.21*), kas pats ir sertificēts sugu un biotopu aizsardzības eksperts (sk. https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_eksperti/ekspertu_registrs/), ligzdas nokrišana nav nekā īpašs, jo ir saistīta ar putnu ligzdošanas ekoloģiju. Ligzdas nav mūžīgas un mēdz nokrist. Taču putni, ja ir piemēroti ligzdošanas apstākļi, citā gadā var atgriezties un uzbūvēt ligzdu tajā pašā vietā vai citur tajā mežaudzē piemērotā kokā. Līdzīgu viedokli pauž arī Dabas aizsardzības pārvalde (*lietas 2. sējuma 11. lapa*).

Tiesa piekrit pieteicējas norādītajam, ka tāda precedenta pieļaušana, ka ligzdas pazušanas vai nokrišanas fakts varētu būt pamats mikrolieguma neveidošanai, var radīt negatīvas sekas turpmākai mazo ērgļu aizsardzībai, jo var veicināt nekustamo īpašumu īpašnieku vēlmi veikt prettiesiskas darbības, lai sekmētu atrasto ligzdu „pazušanu”.

[17] Demokrātiskās iekārtas princips prasa pirms privātpersonai nelabvēlīga administratīvā akta izdošanas apsvērt, vai nelabvēlīgs administratīvais akts ir nepieciešams, lai aizsargātu citas būtiskas tiesības un intereses (starp tām var būt arī dabas aizsardzība). Tātad nekustamā īpašuma īpašnieka viedoklis ir uzskatāms, taču tam nevar būt izšķiroša nozīme lēmuma pieņemšanā.

Kā jau norādīts, no noteikumu Nr. 940 17. punkta izriet, ka pirms lēmuma par mikrolieguma izveidi pieņemšanas iestādei ir jāapsver iesaistīto personu intereses, jo no noteikumu Nr. 940 normām izriet, ka mikrolieguma izveide un tā buferzonas noteikšana parasti ir zemes īpašnieka tiesības ierobežojošs administratīvais akts.

Tiesa, izvērtējot to, vai šajā gadījumā priekšroka bija dodama dabas aizsardzības interesēm vai trešās personas saimnieciskajām interesēm, ņem vērā, ka mazais ērglis gan Latvijā, gan Eiropā ir atzīts par tādu putnu sugu, kura ir īpaši aizsargājama.

Atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. pantam attiecībā uz šādiem putniem ir aizliegta apzināta to traucēšana un dzīvotņu postīšana, apzināta putnu ligzdu iznīcināšana vai bojāšana, vairošanās vietu iznīcināšana vai bojāšana, putnu dzīvotņu piesārņošana, kaitējuma nodarīšana tām vai citāda putnu traucēšana.

No ekspertu atzinumiem nepārprotami izriet, ka 2017. gadā nekustamajā īpašumā bija apdzīvota mazā ērgļa ligzda un ka konkrētajā vietā mazajam ērglim ir piemērota dzīvotne. Tamdēļ kritiku neiztur nekustamā īpašuma īpašnieku argumenti par īpašuma tiesību aizskārumu un zaudējumu radīšanu, jo

minētās likuma normas pašas par sevi jau aizliedz mazā ērgļa ligzdas un dzīvotnes traucēšanu un postīšanu, kas arī bez mikrolieguma izveides konkrētajā gadījumā liegtu nekustamā īpašuma īpašniecēm minētajā teritorijā izcirst mežu, tajā skaitā nocērtot ligzdas koku.

Vērtējot, vai mazā ērgļa ligzdošanas vietas aizsardzību varēja nodrošināt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ietekmētu nekustamo īpašumu īpašniekus, tiesa norāda, ka lietā esošie ekspertu atzinumi norāda tieši uz mikrolieguma izveidi kā konkrētajam gadījumam piemērotāko risinājumu. Tāpat tiesa konstatē, ka Dabas aizsardzības pārvalde gan saistībā ar šo konkrēto administratīvo lietu, gan arī līdzīgām citām lietām norādījusi (*lietas 2. sējuma 10. – 11. un 41. – 44. lapa*), ka citi, mazāk trešo personu ietekmējoši līdzekļi nesasniegtu mērķi aizsargāt mazā ērgļa ligzdošanas vietu. Tiesa ņem vērā un piekrīt Dabas aizsardzības pārvaldes norādītajam, kas tostarp izriet no ekspertu atzinumiem, ka, lai nodrošinātu mazajam ērglim ligzdošanai piemērotu vidi, nepieciešams ne tikai aizsargāt konkrēto ligzdošanas vietu (koku un tā tuvāko apkārtni), bet arī plašāku vidi, kurā mazajam ērglim ir iespējas izveidot jaunu ligzdu. Tāpēc mikrolieguma noteikšana ir efektīvākais veids, kā nodrošināt mazā ērgļa ligzdošanas vietas aizsardzību.

Tiesa ņem vērā, ka ne visā nekustamajā īpašumā tika noteikts mikroliegums, turklāt tā teritorija tikai nedaudz pārsniedza mikrolieguma minimālo lielumu (6,54 ha no pieļaujamajiem 5 – 30 ha). Tāpat mikrolieguma buferzonā netika noteikts vispārējs aizliegums veikt saimniecisko darbību, bet gan tikai ierobežojumi. Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatē nesamērīgu zemes īpašnieka interešu aizskārums. Turklāt apstāklis, ka mikrolieguma dibināšana aizskar meža īpašnieka ekonomiskās intereses, ir jau ņemts vērā, pieņemot attiecīgos normatīvos aktus, kas noteic mikroliegumu kā līdzekli konkrētu sugu aizsardzībai un nosakot kompensāciju sistēmu mežsaimnieciskās darbības ierobežošanas gadījumā (sk. arī Dabas aizsardzības pārvaldes viedokli, *lietas 2. sējuma 11. lapa*). Tiesa izprot nekustamā īpašuma īpašnieku iebildumus par kompensāciju nepienācīgo apmēru (sk., piemēram, *lietas 2. sējuma 86. lapas otru pusi un 87. lapu, audioieraksta 00.20.00 – 00.25.46*), taču šās lietas ietvaros, vērtējot mikrolieguma izveides tiesiskumu, tiesa nevērtē kompensācijas mehānismu, bet aptiecinās ar konstatējumu par tā esību.

[18] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka ar sākotnējo lēmumu pamatoti tika noteikts mikroliegums un tā buferzona īpaši aizsargājamaī sugai – mazajam ērglim. Tā kā situācija uz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdi nebija mainījies (mežs tika izcirsts, likvidējot mazajam ērglim piemēroto ligzdošanas vietu, tikai pēc 2018. gada 10. augusta (*lietas 2. sējuma 78. – 84. lapa un 87. lapa, audioieraksta 00.25.57 – 00.26.58*)), dienestam nebija pamata atcelt sākotnējo lēmumu un ar to noteikto mikroliegumu.

Līdz ar to tiesa atzīst pārsūdzēto lēmumu par nepamatotu un prettiesisku, tādējādi apmierinot grozīto pieteikumu.

Vienlaikus norādāms, ka tiesa šajā lietā izvērtēja tos argumentus, kuri tās ieskatā ir nozīmīgi no tiesību viedokļa un kas var ietekmēt tiesas spriedumu pēc būtības, jo tiesai ir jāuzklausā visi argumenti, bet nav pienākuma detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai sniegt atbildes uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas komisijas 1986. gada 13. oktobra lēmumu lietā Z. un E. pret Austriju, iesniegums Nr. 10153/82*).

[19] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts vai tiesvedība lietā izbeigta, pamatojoties uz šā likuma 282. panta 7. punktu, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka lietā samaksāta valsts nodeva 30 euro (*lietas 1. sējuma 8. lapa*).

Tā kā pieteikums apmierināms, no atbildētājas par labu pieteicējam piespriežama samaksātā valsts nodeva 30 euro.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 28. panta septīto daļu, 126. panta pirmo daļu, 246. – 251. pantu un 289. – 291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt nodibinājuma „Nosaukums B” pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Valsts meža dienesta 2018. gada 22. jūnija lēmumu Nr. VMD 1-20/652.

Piespriest no atbildētājas Latvijas Republikas par labu nodibinājumam „Nosaukums B” (reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/) samaksāto valsts nodevu 30 euro.

Atņemt SIA /Nosaukums A/, /pers. K/, SIA „Nosaukums K” un SIA „Nosaukums D” trešo personu statusu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedumā ietvertu lēmumu par trešo personu statusa atņemšanu SIA /Nosaukums A/, /pers. K/, SIA „Nosaukums K” un SIA „Nosaukums D” var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot blakus sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese

I.Dambe